

Nr 214.

Av herr **Johansson** i Sollefteå, *om anslag till posthusbyggnad i Kramfors.*

Den lokal, som av postverket förhyres för postkontorets i Kramfors räkning, är synnerligen otillfredsställande. Såsom av årets statsverksproposition framgår har generalpoststyrelsen därför hos Kungl. Maj:t framfört krav på anslagsmedel för inköp av tomt i Kramfors och uppförande därå av posthusbyggnad. Generalpoststyrelsens skrivelse i ärendet är av följande innehåll:

»I Kramfors municipalsamhälle måste på grund av samhällets kraftiga utveckling och den därav följande betydande ökningen av poströrelsen därstädes den i samhället tidigare förefintliga poststationen från och med den 1 oktober 1920 utbytas mot postkontor. Vid nämnda tidpunkt förelågo stora svårigheter att erhålla lämplig lokal för postkontoret i fråga. Den enda utväg, som stod till buds för lokalfrågans lösning, var, att postverket i augusti 1920 träffade hyresavtal med ägaren till en byggnad, vars uppförande vid sagda tid ej var helt slutförd, om förhyrande för postverkets räkning av byggnaden i dess helhet för tiden 1 oktober 1920—30 september 1925 mot en årshyra av 6,000 kronor. Enligt detta hyresavtal förband sig husägaren att omändra byggnadens bottenvåning till postkontorslokal och att i våningen 1 tr. upp, som varit avsedd att inrymma två lägenheter om 2 rum och kök vardera, inreda en lägenhet om 5 rum och kök, avsedd till bostad åt den blivande postmästaren på platsen. Förutom nämnda postkontorslokal och bostadslägenhet innehåller byggnaden tvenne mindre vindsrum.

Efter utgången av den första hyrestiden har byggnaden i fråga av postverket förhyrts mot en årshyra av 4,000 kronor för tiden 1 oktober 1925—30 september 1930 med bestämmelse intagen i kontraktet, att detsamma, därest det icke uppsäges ett år före utgången av den avtalade hyrestiden, anses förlängt för ytterligare ett år och så vidare framgent, med enahanda uppsägningstid.

Postkontorslokalen, som har en nyttig golvyta av omkring 100 kvadratmeter, är numera icke tillräcklig för postkontorets behov. Poströrelsen vid kontoret är stadd i jämn stegring. Rörelsens utveckling under de år, kontoret varit i verksamhet, framgår av nedanstående sammanställning av postkontorets lokala frankoteckensuppbörd (underlydande postanstalters uppbörd ej inräknad):

	1921	1923	1925	1927
verklig frankoteckensuppbörd	44.715 kr.	46.158 kr.	52.751 kr.	62.734 kr
reducerad uppbörd med hänsyn till portoförändringar	23.100 »	28.300 »	34.600 »	42.000 »

För bedömande av behovet utav ökade lokaler för postkontoret är givetvis även paketrörelsens utveckling av betydelse. Antalet från postkontoret avgångna paket utgjorde:

1921	8.594 st.
1923	15.534 »
1925	16.321 »
1927	17.828 »

Antalet till postkontoret ankomna vanliga paket utgjorde:

1923	6.551 st.
1925	7.986 »
1927	10.545 »

(Uppgift å antalet för år 1921 saknas.)

Den lokal, som postkontoret alltsedan sin tillkomst disponerat, och som var den enda, som vid denna tidpunkt kunde anskaffas, var visserligen under de första åren av postkontorets verksamhet någorlunda tillräcklig. Däremot måste densamma sägas hava varit redan från början, i avseende å de olika rummens inbördes läge och storlek samt beskaffenhet, mindre tillfredsställande. Då det år 1924 gällde att lösa postkontorets lokalfråga för tiden efter den 1 oktober 1925, då gällande hyresavtal utlöpte, undersökte vederbörande postdirektör möjligheten att genom förhyrning eller inköp av färdig byggnad skaffa postkontoret annan, för ändamålet lämpligare lokal, ehuru utan önskat resultat.

Numera är postkontorslokalen alldeles otillräcklig. Särskilt gäller detta kassaexpeditionsrummet och för allmänheten avsedda utrymmen. I kassaexpeditionen finnes plats för endast två kassaexpedienter, vilket under vissa tider av året icke är tillfyllest. Golvytan i allmänhetens avdelning i expeditionsrummet utgör ej fullt 10 kvadratmeter, på vilket utrymme dessutom skrivpulpeter inkräkt. Den förstuga, allmänheten har att passera för att komma in i expeditionsrummet, har en golvyta av blott 2.5 kvadratmeter. I denna förstuga äro de amerikanska facken placerade. Särskilt vid tider av dagen med stor trafikfrekvens såsom efter de postförande tågens ankomst, då allmänheten infinner sig för att ur facken avhämta ankommen post, råder i denna förstuga mycket besvärande trängsel. Från allmänhetens sida har också framförts anmärkningar mot de lokala förhållandena å postkontoret, vilka anmärkningar generalpoststyrelsen måste beteckna såsom befogade.

Utan tillbyggnad av fastigheten är det icke möjligt att åstadkomma någon förbättring i lokalhänseende för postkontoret. Förhandlingar hava förts med fastighetens ägare om uppförande av en sådan tillbyggnad, som kunde möjliggöra utvidgning av postkontorslokalen, men har denne förklarar, att han icke är villig härtill. Däremot har han erbjudit postverket att få inköpa fastigheten till ett pris av 60,000 kronor, på vilket erbjudande generalpoststyrelsen med hänsyn till husets beskaffenhet icke anser sig kunna reflektera.

Det synes därför generalpoststyrelsen ofrånkomligt, att efter utgången av nu gällande hyresavtal eller den 30 september 1930 lokal anskaffas för postkontoret i Kramfors uti annan byggnad än den, vari postkontoret nu är inrymt.

För frågans lösning hava förhandlingar förts med bland andra telegrafstyrelsen, alldenstund telegrafverket äger en byggnad i Kramfors. Denna byggnad innehåller i källarvåningen 1 butik, som uthyres, i bottenvåningen lokal för telegraf- och telefonstationen och i våningen 1 tr. upp en bostadslägenhet, som

är upplåten åt telegrafkommissarien på platsen. På av generalpoststyrelsen hos telegrafstyrelsen gjord hemställan om undersökning, huruvida lämplig postkontorslokal kunde anordnas i byggnaden i fråga antingen därigenom, att telegrafverkets tjänstelokaler uppflyttades till våningen 1 tr. upp, därvid postkontoret finge disponera bottenvåningen, eller, om detta ej läte sig lämpligen utföra, genom tillbyggnad av telegrafhuset, har telegrafstyrelsen meddelat följande:

'En utbyggnad av fastigheten torde icke lämpligen kunna ifrågakomma, dels på grund av det knappa tomtutrymmet, dels ock på grund av markens beskaffenhet med sluttande berggrund ned mot gatuplanet.

Flyttning av telegrafverkets tjänstelokaler till våningen 1 trappa för beredande av plats för postkontoret i bottenvåningen kan utföras, men skulle draga en kostnad av cirka 35,000 kronor, vartill kommer den ytterligare kostnad som betingas av bottenvåningens omändring till postlokal. Även efter denna dyrbara omändring blir emellertid planlösningen för telegrafverkets del icke tillfredsställande.

Under den senaste tiden har emellertid förslag framkommit om sammanslagning av telegrafverkets centralstationer i Nyland och Kramfors till en gemensam station å sistnämnda plats. Realiseras detta förslag, vilket av allt att döma kommer att bli fallet, skulle telegrafverket inom en snar framtid behöva utvidgade stationslokaler i Kramfors. En sådan utvidgning blir då icke möjlig att genomföra, därest bottenvåningen skall disponeras av postverket.'

Generalpoststyrelsen delar telegrafstyrelsens uppfattning, att under förhanden varande omständigheter ett inrymmande av postkontoret i telegrafverkets byggnad icke bör komma i fråga.

Jämväl det förhållandet, att för närvarande stor bostadsbrist råder i Kramfors, talar mot en förändring av bostadslägenheten i våningen en trappa upp i telegrafhuset till tjänstelokaler.

Att anskaffa annan godtagbar lokal för postkontoret genom förhyrning på privat väg har vid tidigare tillfällen, då fråga om lokalanskaffning varit före, icke kunnat med fördel ske. Ej heller nu föreligger möjlighet att på detta sätt ernå en tillfredsställande lösning av lokalfrågan.

Det ur alla synpunkter lämpligaste sättet för frågans lösning synes därför vara, att postverket förvärvar tomt i samhället och därå uppför byggnad. Verkställd undersökning har givit vid handen, att för närvarande tre tomter finnas till salu, nämligen:

1) tomt i kvarteret Fröjden, ännu ej indelad, med beräknad areal av 1,700 à 1,800 kvadratmeter,

2) tomten nr 1 i kvarteret Eskulapius med en areal av 1,551.2 kvadratmeter,

3) en tomt i kvarteret Banken — bestående av uppmätt tomt nr 1 och del av tomt nr 2 i nämnda kvarter — med en beräknad areal av 922.2 kvadratmeter.

För den förstnämnda tomten begäres ett pris av icke mindre än 15,000 kronor. Med hänsyn därtill och då tomten ligger på motsatt sida om järnvägsspåren än den, varå stationshuset är beläget, anser generalpoststyrelsen sig endast i sista hand böra reflektera å denna tomt.

Tomten i kvarteret Eskulapius försäljes för ett pris av 8,000 kronor. Tomten är lerbunden, varför vid bebyggelse å densamma gjutning av bottensula för grundmurarna bör ske.

Den salubjudna tomten i kvarteret Banken äges till en del, beräknad till 772.8 kvadratmeter, av Aktiebolaget Svenska Handelsbanken. För denna del begär banken ett pris av 2,500 kronor. Återstående markdel, 149.4 kvadratmeter,

som skulle ingå i tomten, äges av Kramfors Aktiebolag. Bolaget har förklarat sig villigt att försälja markområdet i fråga efter samma pris per kvadratmeter räknat, som det Handelsbanken erbjudit postverket. I enlighet härmed skulle priset för det senare markområdet uppgå till omkring 500 kronor och för tomten i dess helhet alltså till cirka 3,000 kronor. Nu ifrågavarande tomt består till viss del av berg, varför en utmärkt grund för ett bygge kan erhållas. Å andra sidan medför verkställandet av erforderliga sprängningar givetvis kostnader. Verkställd utredning har emellertid visat, att kostnaderna för grund till ett posthus å tomten i kvarteret Banken skulle ställa sig blott ett eller annat tusental kronor dyrare än å de andra tomterna.

Såsom Kramfors postkontors trafikområde ter sig, bleve ett postkontor mest centralt beläget, därest detsamma förlades till kvarteret Banken. Ett förläggande av postkontoret i detta kvarter innebär även, på grund av kvarterets läge i omedelbar närhet av järnvägsstationen, fördelar med hänsyn till posttransporterna.

Generalpoststyrelsen är alltså av den uppfattningen, att av de salubjudna tomterna den i kvarteret Banken är lämpligast att inköpa för postverkets räkning i och för uppförande därå av en posthusbyggnad.

Generalpoststyrelsen har uppdragit åt professorn m. m. E. Lallerstedt, vilken å ort och ställe besiktigat de salubjudna tomterna och för sin del förordat tomten i kvarteret Banken, att uppgöra ritningar till byggnaden i fråga. Byggnaden bör uppföras av trä, som reveteras, till — förutom källar- och vindsvåningar — 2 våningars höjd. I bottenvåningen bör inredas lokal för postkontoret om cirka 200 kvadratmeter nyttig golvyta. I våningen 1 tr. upp böra inredas dels en bostadslägenhet åt postmästaren på platsen, dels ock en bostadslägenhet åt värmeledningsskötaren vid fastigheten. Till förmån för byggnadens uppförande i två våningar och ej blott en talar, förutom det oekonomiska i att bygga envåningshus, det förhållandet, att — såsom förut i denna skrivelse vidrörts — stor bostadsbrist råder i Kramfors.

Såväl beträffande det ifrågasatta tomtförvärvet som rörande planerna för byggnadens uppförande har generalpoststyrelsen, i överensstämmelse med förstyrelsen gällande föreskrifter, förhandlat med byggnadsstyrelsen.

Ritningarna till byggnaden hava ännu icke hunnit i detalj utformas; under sådana förhållanden har givetvis ej heller detaljerad kostnadsberäkning kunnat uppgöras. Av professorn Lallerstedt hava emellertid kostnaderna för bygget approximativt beräknats till inemot 100,000 kronor.

Sedan ritningar och kostnadsberäkning slutgiltigt utarbetats, vilket torde kunna ske inom den närmaste tiden, samt byggnadsstyrelsens yttrande i ärendet införskaffats, skall generalpoststyrelsen överlämna samtliga nu nämnda handlingar till Kungl. Maj:t och i samband därmed definitivt fixera sitt anslagsyrkande för nu ifrågavarande tomtköp och byggnadsföretag.

Enär behovet av utökad lokal för postkontoret i Kramfors är trängande och, enligt vad vederbörande postdirektör meddelat, anledning icke saknas antaga, att postkontoret kan komma att stå utan lokal från och med den 1 oktober 1930, synes det generalpoststyrelsen vara nödvändigt, att ärendet underställes 1929 års riksdag.»

Med ovannämnda motivering hemställde därför generalpoststyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att anvisa ett reservationsanslag av förslagsvis 100,000 kronor för inköp av tomt och uppförande av posthus i Kramfors.

I skrivelse till Konungen den 4 december 1928 har generalpoststyrelsen sedermera avgivit fullständigt, av kostnadsberäkningar åtföljt förslag, avseende uppförande av ifrågavarande posthusbyggnad i enlighet med av professor E. Lallerstedt uppgjorda ritningar. Enligt detta förslag skulle kostnaderna för byggnadernas uppförande uppgå till 103,000 kronor, vartill kommer kostnaderna för tomt, 3,000 kronor.

Föredragande departementschefen har emellertid ansett, att med anordnande av förbättrade lokaler för ifrågavarande postkontor kunde anstå, och har därför icke förordnat framställning i ämnet till årets riksdag.

Den av generalpoststyrelsen förebragta utredningen har, som synes, tillfullo ådagalagt behovet och nödvändigheten av att ifrågavarande lokalfråga omedelbart löses. Generalpoststyrelsen har också framhållit, att det är *ofrånkomligt*, att efter utgången av nu gällande hyresavtal eller den 30 september 1930 lokal anskaffas för postkontoret i Kramfors uti annan byggnad än den, vari postkontoret nu är inrymt.

Med den kännedom jag har om de lokala förhållandena i Kramfors kan jag vitsorda, att möjligheten att ordna lokalfrågan för postkontoret därstädes genom förhyrning måste anses utesluten, enär lämplig lokal för ändamålet saknas i samhället. Ej ens den nuvarande otillfredsställande postkontorslokalen torde komma att stå till buds efter nu löpande kontrakts utgång, den 30 september 1930. Hyresvärden lär nämligen ha förklarat sig icke vara villig förlänga hyresavtalet utöver nämnda tidpunkt. Postkontoret står sålunda inför utsikten att efter sagda dag stå utan lokaler, och i det tvångsläge, som sålunda skulle uppstå, lär ej finnas någon annan möjlighet att lösa den föreliggande frågan än att gå den väg, som generalpoststyrelsen anvisat.

Den av generalpoststyrelsen föreslagna lösningen av lokalfrågan framstår för den med ortsförhållandena förtrogne såsom i alla avseenden tillfredsställande. Den erbjudna tomten är synnerligen välbelägen samt priset å densamma billigt. Efter den av generalpoststyrelsen förebragta uttömmande utredningen kan jag därför icke undgå att finna det egendomligt, att Kungl. Maj:t icke ansett sig böra göra framställning i ärendet till årets riksdag. Såsom ovan framhållits måste nämligen ett uppskjutande av denna byggnadsfråga anses vara högst olyckligt och kan medföra allvarliga olägenheter.

På grund av vad ovan anförts, får jag därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att för inköp av tomt och uppförande av posthusbyggnad i Kramfors för budgetåret 1929—1930 under utgifter för kapitalökning anvisa ett reservationsanslag av 106,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Stockholm den 21 januari 1929.

C. O. Johansson,
Sollefteå.

